

ตำรวจกับการ เมืองไทย

นายสิริวุฒิ หงษ์พานิช

005463

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

แผนกวิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๕

Police in Thai Politics

Mr. Sirivudh Hongspanij

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

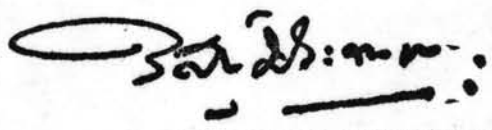
For the Degree of Master of Political Science

Department of Government

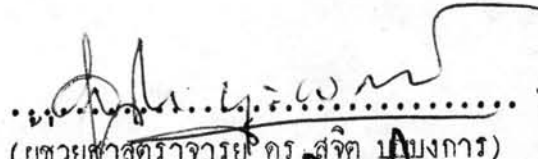
Graduate School

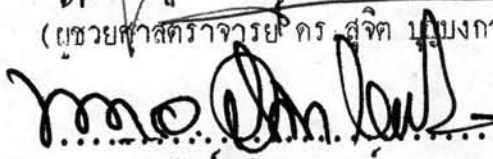
Chulalongkorn University

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)
คณบดี

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ)

..... กรรมการ
(พ.ศ.อ.สถิตย โรจนเวทย์)

..... กรรมการ
(ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

..... กรรมการ
()

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง ตำรวจกับถ้ำเมืองไทย
โดย นายสิริวัณ หงษ์พานิช
แผนกวิชา การปกครอง

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ตำรวจกับการ เมืองไทย
ชื่อ นายสิริวิฑู หงษ์พานิช
ปีการศึกษา ๒๕๑๔

บทคัดย่อ

ตำรวจ เป็น เจ้าพนักงานที่รัฐได้จัดตั้งขึ้น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและความปลอดภัยสงบสุขของประชาชน ตลอดจนมีอำนาจหน้าที่ในการรักษากฎหมาย ฉะนั้นอำนาจหน้าที่ที่ตำรวจได้รับนี้จึงมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน และประชาชนย่อมได้รับผลจากการกระทำของตำรวจอย่างทันทีในเรื่องของความยุติธรรมและเสรีภาพของบุคคล ด้วยเหตุนี้ ตำรวจจึงจำเป็นต้องเป็นองค์กรหลักของรัฐในการรักษาความยุติธรรม โดยจะต้องไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มใดทั้งสิ้น

สำหรับประเทศไทย นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตำรวจได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางว่า ตำรวจมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการ เมืองไทย แทนที่จะเป็นตำรวจอาชีพ (Police as a profession) โดยผู้เขียนได้ตั้งข้อสมมติฐานไว้สองประการคือ ประการแรกตำรวจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมือง ประการที่สอง ตำรวจสร้างอิทธิพลทางการเมืองเอง

จากผลการวิจัยปรากฏว่าตำรวจกับการ เมืองไทยนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีความสัมพันธ์กันดังต่อไปนี้คือ

ประการแรก ตำรวจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองในลักษณะ ตำรวจตกเป็นเครื่องมือของนักการเมืองในการพิทักษ์รักษาและแสวงหาอำนาจทางการเมือง นอกจากนี้นักการเมืองได้แทรกแซงการบริหารงานบุคคลภายในกรมตำรวจ และนักการเมืองได้ควบคุมกิจการตำรวจ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากตำรวจเป็นหน่วยงานที่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่และกำลังคนอาวุธในการรักษาความสงบเรียบร้อยทั่วราชอาณาจักรที่นักการเมืองต้องการใช้ในการแสวงหาและพิทักษ์รักษาอำนาจ ประกอบกับโครงสร้างและการบริหารงานของกรมตำรวจเอื้ออำนวยต่อการครอบงำทางการเมือง และเนื่องจากทหารมีบทบาทสำคัญทางการเมืองอย่างตอเนื่อง

ประการที่สอง ตำรวจสร้างอิทธิพลทางการเมืองในลักษณะ การสร้างอิทธิพลทางการเมือง โดยตรงหรือการดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง อีกประการหนึ่งได้แก่การสร้างอิทธิพลทางการเมืองโดยทางอ้อม กล่าวคือ นายตำรวจบางคนได้อำนาจทางการเมืองอย่างแท้จริงอยู่เบื้องหลัง และนายตำรวจบางคนมีบทบาทในกระบวนการเมือง การวิเคราะห์สาเหตุการสร้างอิทธิพลทางการเมืองของตำรวจปรากฏว่า เนื่องจาก การที่ข้าราชการทหารและพลเรือนเป็นกลุ่มอิทธิพลกลุ่มเดียวที่มีอำนาจและบทบาททางการเมืองไทยตลอดมา ตำรวจในฐานะที่เป็นข้าราชการพลเรือนจึงต้องมีบทบาททางการเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประกอบกับรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต้องการตำรวจเป็นฝ่ายสนับสนุนในการบริหารราชการแผ่นดินและรักษาความมั่นคง เนื่องจากนักการเมืองได้แต่งตั้งบุคคลที่ตนเองไว้วางใจดำรงตำแหน่งสำคัญในกรมตำรวจ และตำรวจมีอำนาจหน้าที่กำลังพลกำลังอาวุธในการปฏิบัติภารกิจทั่วประเทศ จึงได้ส่งผลให้ตำรวจ เป็นกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองที่สำคัญกลุ่มหนึ่ง

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ตำรวจและการเมืองไทยมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เกื้อกูลกัน กล่าวคือ นักการเมืองต้องการใช้กิจการตำรวจสนับสนุนอำนาจทางการเมือง ให้แก่ฝ่ายตนและใช้กิจการตำรวจ เป็นแหล่งป้อนบำนาญบุคคลที่ให้การสนับสนุนตน ในขณะที่ตำรวจต้องการตำแหน่งสำคัญทางการเมือง ต้องการอาศัยอำนาจจากนักการเมืองสร้างความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ต้องการได้รับการแข่งขันงบประมาณจากการเมือง

ผู้เขียนได้เสนอแนะทางแก้ไขไว้ดังต่อไปนี้คือ ควรกระจายอำนาจกรมตำรวจ ควรกำหนดหลักเกณฑ์การแยกข้าราชการประจำออกจากข้าราชการการเมือง ควรแต่งตั้งคณะกรรมการกรมตำรวจ การแต่งตั้งตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจควรมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน การชักเถลทางสังคมของตำรวจควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข ควรมีการย้ายสังกัดของกรมตำรวจจากกระทรวงมหาดไทยมาสังกัดกระทรวงยุติธรรม และควรมีให้มีการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ภายในกรมตำรวจ.

Thesis title Police in Thai Politics
Name Sirivudh Hongspanij; Department Government
Academic year 1976

Abstract

Theoretically, police are civil officials employed to keep law and order, enforce rules and regulations, and protect individual rights and internal security. By this concept, police must take into account the rights and liberties of individuals. Therefore, police must be an organ of the state which has its function to keep law and order, and must not be submissive to politicians.

The Thai police is often criticized that it is too political. Therefore, this study employs methodology by setting two major hypotheses. Firstly, Thai police is influenced by politicians. Secondly, police themselves want to be in power in Thai politics.

By and large, police and Thai politics are closely related in the following manners.

Firstly, police tends to be under political influence in the way that it is used as an instrument of politicians. Politicians often intervene in the personal management of the Police Department and also control its activities. Because of the fact that police possesses manpower, and weapons, therefore, the politicians want to use the police force to support their political power. The other reason is that the police structure is very easy for political domination by politicians. Moreover, the military always plays an important role in Thai Politics by using the police to

support the military power, and controls the Police Department. Finally, Thai political culture does not encourage democracy for the Thai officials, for they are very submissive to politicians, whose they regard politicians that they are their bosses.

Secondly, police creates their political influence both directly and indirectly. The causes are that the Thai bureaucracy, consisting of military officers and civil servants, is the only powerful organ in the Thai political arena. In so far as civil service is concerned, police must obey the government and responsible to it. Furthermore, in Thailand, politicians often intervene the Police Department by appoint their own people to hold some key positions in order to help politicians to gain more power.

The result of this study can be summarized that the Thai police and politics are related with each other. Politicians use police to support their political power. Paradoxically, Thai police officials want to be in political positions and they have, in turn, to please their politicians to help them to succeed what they want.

In Thailand, police must be career, not political. Therefore, it should observe political neutrality. The Police Department should not be under the Ministry of Interior, but the Ministry of Justice, because of its main functions lying in the process of law enforcement and justice. As a result, the administration of Thai police must be changed by setting up a commission of the Police Department.

คำนำ

วิทยานิพนธ์เรื่อง "ตำรวจกับการเมืองไทย" นี้ผู้เขียนมีความประสงค์ที่จะวิเคราะห์ลักษณะและสาเหตุของความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับการเมืองไทย เพื่อให้ประชาชนทั่วไปมีความเข้าใจตำรวจได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนทำให้ภาพพจน์ของตำรวจในสายตาของประชาชนหนึ่งเคยเป็นไปในทางเสื่อมเสียกลับเป็นไปในทางที่ดีขึ้น และคำว่า "ตำรวจ" ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายถึงกิจการตำรวจหรือนายตำรวจบางคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองเท่านั้น ทั้งนี้เพราะจากผลการวิจัยปรากฏว่า มีนายตำรวจจำนวนน้อยที่มีส่วนสัมพันธ์กับการเมืองอย่างแท้จริง

ผลงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ทุกท่าน คุณทองคอง กลวยไม้ม ๓ อรุณยา คุณศนิพงษ์ ปาลวัฒน์วิไชย ทุกท่านที่มีรายชื่อในบรรณานุกรม และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกร เลิศ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ซึ่งเป็นผู้ที่กรุณาสละเวลาความอดทนคำแนะนำอันมีค่าให้แก่ผู้เขียนตลอดมา.

สิริวิณี หงษ์พานิช.

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

บทนำ

บทที่

หน้า

ก

ค

จ

ฉ

ณ

ญ

๑. ตำรวจกับการเมือง : แนวความคิดและทฤษฎี

๑

๑.๑. แนวความคิด การเมือง (Politics)

๑

๑.๒. แนวความคิด อำนาจ (Power)

๕

๑.๓. แนวความคิด การพัฒนาการเมือง (Political

๘

Development)

๑.๔. แนวความคิด ตำรวจ (Police)

๑๑

๑.๕. ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับการเมือง

๑๔

๑.๖. ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับการเมืองในประเทศต่าง ๆ

๒๐

๑.๗. สรุป

๓๒

๒. วิวัฒนาการกรมตำรวจไทย

๓๓

๒.๑. การตำรวจสมัยโบราณ

๓๓

๒.๒. การตำรวจสมัยปฏิรูป

๓๖

๒.๓. การตำรวจสมัยปัจจุบัน

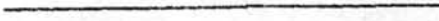
๔๕

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑. การจัดองค์การกรมตำรวจ (พ.ศ. ๒๕๑๘)	๕๓. ก.
๒. ตารางแจกแจงระยะเวลาการดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ	๑๔๘
๓. ตารางการเปลี่ยนแปลงพระมหากษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยา	๑๕๕
๔. ตารางหลักการแต่งตั้งตำแหน่งและยศกรมตำรวจ	๑๖๒
๕. ตารางรายชื่อรัฐมนตรีที่เป็นนายตำรวจ	๑๘๕
๖. ตารางจำนวนข้าราชการที่ได้รับเลือกตั้ง	๒๑๑

๓. ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับกร เมือง	๕๔
๓.๑. ตำรวจกับกร เมืองในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช	๕๔
๓.๒. ตำรวจกับกร เมืองในสมัยประชาธิปไตย	๖๖
๓.๓. สรุป	๑๒๓
๔. ตำรวจกับอิทธิพลทางการ เมือง	๑๒๔
๔.๑. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับอิทธิพลทางการ เมือง	๑๒๔
ก. ตำรวจตกเป็นเครื่องมือของนักกร เมืองในการพิทักษ์- รักษาและแสวงหาอำนาจทางการ เมือง	๑๒๔
ข. นักกร เมืองได้ใช้อำนาจและอิทธิพลในการบริหาร งานบุคคลเพื่อผลประโยชน์ทางการ เมือง	๑๓๕
ค. ตำรวจตกอยู่ภายใต้การควบคุมของนักกร เมืองหรือ บุคคลที่นักกร เมืองส่งมาเพื่อควบคุม	๑๔๕
๔.๒. วิเคราะห์สาเหตุความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับอิทธิพล ทางการ เมือง	๑๕๐
ก. ตำรวจเป็นหน่วยงานที่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่และมี กำลังคนอาวุธในการรักษาความสงบภายในทั่วราชอาณาจักร	๑๕๐
ข. โครงสร้างและการบริหารงานของกรมตำรวจเอื้อ- อำนวยต่อการครอบงำทางการ เมือง	๑๕๓
ค. ทหารมีบทบาททางการ เมืองอย่างต่อเนื่อง	๑๗๓
๕. การสร้างอิทธิพลทางการ เมือง	๑๘๖
๕.๑. บทบาทของการสร้างอิทธิพลทางการ เมืองของตำรวจไทย	๑๘๗
ก. การมีอำนาจทางการ เมืองโดยตรง หรือการที่นายตำรวจ บางคนดำรงตำแหน่งข้าราชการกร เมือง	๑๘๘
ข. การมีอำนาจทางการ เมืองโดยทางอ้อม	๑๘๙

๕.๒. วิเคราะห์สาเหตุการสร้างอิทธิพลทางการเมือง	
ของตำรวจ	๒๐๘
ก. ข้าราชการทหารพลเรือนเป็นกลุ่มอิทธิพลกลุ่มเดียว ที่มีอำนาจและบทบาททางการเมืองไทยตลอดมา	๒๐๙
ข. รัฐบาลต้องการตำรวจเป็นฝ่ายสนับสนุนในการบริหาร ราชการแผ่นดินและรักษาความมั่นคง	๒๑๒
ค. นักการเมืองแต่งตั้งบุคคลที่ตนเองไว้วางใจดำรง ตำแหน่งสำคัญในกรมตำรวจ	๒๑๔
ง. ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ กำล้างผลและอาชญาในการปฏิบัติ ภารกิจทั่วประเทศ	๒๑๘
๕.๓. สรุป	๒๒๒
๖. บทสรุป	๒๒๓
๖.๑. สรุปลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับการเมืองไทย	๒๒๓
๖.๒. ผลสะท้อนจากความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับการเมืองไทย	๒๒๕
๖.๓. ข้อเสนอแนะ	๒๒๘

บทนำ

๑. อารัมภบท

Plato และ Aristotle ได้กล่าวว่าการแสวงหาความยุติธรรมและการดำรงชีวิตที่ดีเป็นสิ่งที่มนุษย์พึงปรารถนา^๑ แต่ในลักษณะสภาวะธรรมชาติ (State of Nature) และธรรมชาติมนุษย์ (Human Nature) นั้นอาจจะทำให้เกิดอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตที่ดีและมีความยุติธรรมดังที่นักปราชญ์หลายคนได้เคยกล่าวไว้ อาทิเช่น Hobbes มีความคิดเห็นว่าสภาวะธรรมชาตินั้นเป็นสภาวะแห่งสงครามของทุกคนซึ่งต่างประหัตประหารกันเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง (Self-Preservation) และการแสวงหาอำนาจ (Power seeking)^๒ ทั้งนี้เนื่องมาจากมนุษย์เต็มไปด้วยกิเลสตัณหา (Appetite), ความปรารถนา (Desire), ความกลัว (Fear) มากกว่าการมีเหตุผล (Reason)^๓ Hobbes เห็นว่าการจะหลีกเลี่ยงสภาพหรือสภาวะตามธรรมชาติและธรรมชาติของมนุษย์ได้ก็ต่อเมื่อประชาชนรวมใจกันตกลงทำสัญญาร่วมกัน^๔ มอบอำนาจให้แก่องค์อธิปัตย์ในการปกครองและให้เกิดความสงบเรียบร้อยเกิดขึ้นในสังคม หรือที่ John Locke เชื่อมั่นว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่นิยมการติดต่อและนิยมสันติภาพและเขาเห็นว่าสภาพธรรมชาติเป็นสภาพที่เต็มไปด้วยความเสมอภาพและเสรีภาพ และในสภาวะธรรมชาตินี้เองมนุษย์ไม่ได้อยู่ในสภาพที่ขาดกฎหมาย เพราะ

^๑ ทิมพันท์ นาเคตะ, "รัฐศาสตร์," วิทยาศาสตร์สังคม (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๓), หน้า ๑๓.

^๒ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, "โลกทัศน์ของฮอบส์," วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม ๒๕๑๓), หน้า ๑๓.

^๓ Leo Strauss, Natural Right and History (Chicago, Ill. : The University of Chicago Press, 1953), pp. 180-181.

^๔ George Sabine, A History of Political Theory (New York : Holt (1937), 1966), p. 461.

มนุษย์จำต้องอยู่ภายใต้กฎแห่งธรรมชาติ (Law of Nature) และมีสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Rights)^๕ และเหตุผลก็กล่าวต่อมาอีกหลาย เป็นกฎหมาย เพื่อเป็นแนวทางให้คนเราทราบว่าโดยที่คนเราเท่าเทียมกันและมีอิสระไมควรมีใครทำร้ายใครต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และต่อทรัพย์สิน กฎของธรรมชาตินี้จึงรวมถึงข้อบังคับของรัฐ แต่โดยที่คนเราใครจะได้รับความคุ้มครองในสิทธิและเสรีภาพให้ดียิ่งขึ้น จึงได้จัดตั้งอำนาจส่วนกลางร่วมกัน หรือ Common Authority^๖ โดยทั้งประชาชนและผู้ปกครอง เป็นคู่สัญญา^๗ Rousseau ได้แสดงความเห็นไว้ว่า ตามสภาวะธรรมชาติ มนุษย์มีความรักตนเองและความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน^๘ แต่การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมจึงทำให้มนุษย์ยอมจำนนต่อความละโมภ ความไม่สูงและความชั่ว สภาวะของสังคมก่อให้เกิดสงครามขึ้น ความไม่เสมอกันในการปกครองทรัพย์สินเป็นสาเหตุพื้นฐานที่ทำให้คนรวยรู้สึกว่าเขาเป็นหนี้ในสิ่งที่มิได้อยู่ต่อการใช้กำลังและการขงชิง เขายังรู้สึกว่าเขาอาจจะสูญเสียทรัพย์สินสมบัติของเขาไปอย่างง่ายดาย เขาจึงต้องพยายามหาทางคุ้มครองตนเอง โดยการมีสัญญาสังคม (Social Contract) เกิดขึ้น^๙

จากแนวความคิดของ Hobbes Locke, Reausseau จะเห็นได้ว่าทั้งสามคนต่างก็มีความคิดเห็นเช่นเดียวกันว่า คนนั้นต้องการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ไม่ต้องการให้มีการละเมิดกันในสังคม ๓ แต่เนื่องจากสภาวะตามธรรมชาติ (State of Nature) และธรรมชาติของมนุษย์ (Human Nature) ตลอดจนสภาวะแวดล้อมทำให้มนุษย์เกิดดิ้นหา ต้องการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตน มีความกลัว มีการ

^๕ เคซซาตี วงศ์โกมลเชษฐ์, หลักรัฐศาสตร์ (พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมนักสังคมศาสตร์ ๓, ๒๕๐๔), หน้า ๓.

^๖ เกษม อุทยานิน, ความรู้เกี่ยวกับรัฐศาสตร์ (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๑) หน้า ๒๑.

^๗ เคซซาตี วงศ์โกมลเชษฐ์ เรื่องเดิม, หน้า ๔.

^๘ เสน่ห์ จามริก, แนวความคิดทางการเมือง (นครหลวง : โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, ๒๕๑๕), หน้า ๔๒๓.

^๙ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๒๕.

ละเมิด และ เกิดความขัดแย้ง (Conflict) ๑๐ ในการแก่งแย่งอำนาจกันในสังคมจนทำให้มนุษย์ไม่สามารถที่จะบรรลุถึงสิ่งที่ตนปรารถนาได้ จึงหันมาร่วมกันทำสัญญาประชาคม (Social Contract) อันเป็นขอเกิดแห่งสังคมการเมือง (Political Community) อันได้แก่รัฐ ๑๑ ซึ่งประกอบไปด้วย

๑๐ ความขัดแย้ง (Conflict) จะไม่ปรากฏหรือปรากฏขึ้นน้อยถ้านผลประโยชน์ของแต่ละฝ่ายเกื้อกูลกัน แต่จะปรากฏขึ้นอย่างรุนแรงถ้านผลประโยชน์ขัดกัน ทั้งนี้เพราะความขัดแย้งคือเหตุที่ทำให้เกิดความพยายามที่จะแบ่งปันโดยอำนาจรัฐ อังใน ชัยอนันต์ สมุทวณิช, "การเมือง-การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย พ.ศ. ๑๘๘๓ - ๒๔๗๕," (ตำราประกอบคำบรรยาย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕), หน้า ๒.

๑๑ Philimore ได้กล่าวว่รัฐคือประชากรหมู่หนึ่งคุ้มครองดินแดนที่มีขอบเขตแน่นอนอยู่ตลอดเวลา รวมกันอยู่โดยกฎหมาย นิสัยและขนบธรรมเนียม ซึ่งการรวมกันนี้จะก่อให้เกิดหน่วยการเมืองขึ้น หน่วยการเมืองนี้ใช้อำนาจอย่างรัฐบาลที่ได้จัดตั้งโดยอธิปไตย และมีอำนาจที่จะปกครองบุคคลทั้งหมด และกิจการทั้งหมดในขอบเขตรัฐ มีความสามารถที่จะทำสงครามและเซ็นสัญญาสันติภาพ และ เขาคัดต่อสัมพันธ์กับชุมชนที่มีลักษณะเดียวกันในโลก

Bluntschi ได้ให้ความคิดเห็นว่รัฐคือการรวมหรือสมาคมของมนุษย์ในรูปที่มีรัฐบาลกับผู้อยู่ใต้รัฐบาล การรวมนั้นจะต้องรวมอยู่ในเขตแดนที่แน่นอนแห่งหนึ่งและการรวมกันนี้ก่อให้เกิดบุคคลที่มีสภาพจะคุ้มครองตัวเองได้

การกำเนิดรัฐนั้นนักรัฐศาสตร์ได้ให้แนวความคิดแตกต่างกันพอประมวลได้จากทฤษฎีการกำเนิดรัฐดังนี้ ๑) ทฤษฎีสันชาติญาณ (Instinctive Theory) ๒) ทฤษฎีความจำเป็นในการใช้อำนาจ (Necessity and Force Theories) ๓) ทฤษฎีเทวสิทธิ์ (Divine Right Theory) ๔) ทฤษฎีสัญญา (Contract Theory) ๕) ทฤษฎีเศรษฐกิจ (Economic Theory) ๖) ทฤษฎียินยอมรวมกัน (Common Consent Theory) ๗) ทฤษฎีอุดมคติ (Idealist Theory) ๘) ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary Theory) ๙) ทฤษฎีกฎหมาย (Juristic Theory) ๑๐) ทฤษฎีองค์การ (Organic Theory)

ปัจจัยที่สำคัญคือประชากร, ดินแดนที่มีขอบเขตแน่นอน, รัฐบาล, อธิปไตย^{๑๒} ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ถ้าจะมองในแง่ของ System Theory ของนักรัฐศาสตร์ยุคใหม่ ก็คือการเกิดระบบการเมือง (Political System) ในการปกครองนั่นเอง โดยประกอบไปด้วยระบบย่อย (Sub-System) อาทิเช่น รัฐบาล, ศาล, รัฐสภาระบบราชการ, ระบบพรรคการเมือง ฯลฯ เป็นองค์ประกอบในเชิง Organic^{๑๓} และในระบบย่อยนี้เอง หน่วยงานของรัฐบาลหน่วยหนึ่งที่ทุกรัฐจำเป็นต้องมีก็คือ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่จะบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย (Law Enforcement) เพื่อบังคับให้กระทำตามกฎหมาย เพื่อความยุติธรรม เพื่อความผาสุกของสังคม และเพื่อป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิเสรีภาพในสังคมเกิดขึ้น อาทิเช่น ตำรวจ (Police), ทหาร (Military), หน่วยงานตำรวจลับ Gestapo ของเยอรมัน, M.V.D. ของรัสเซีย เป็นต้น

^{๑๒} เคชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์ เรื่องเดิม, หน้า ๓๓.

^{๑๓} ระบบใหญ่และระบบย่อยจะมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ผลสะท้อนจากการกระทำของระบบใหญ่ย่อมมีผลกระทบต่อระบบย่อย และการกระทำของระบบย่อยอาจจะมีผลกระทบต่อระบบใหญ่ได้ หรือภายในระบบย่อยอาจจะทำให้เกิดผลกระทบซึ่งกันและกันเองได้อีกด้วย ดังนั้นการปกครองเป็นไปในรูปของเผด็จการ หน่วยงานของรัฐที่กำลังและอาชญากรรมจะเป็นเครื่องมือของผู้มีอำนาจในการพิทักษ์รักษาและแสวงหาอำนาจ หรือถ้าในระบบย่อยบางหน่วยเข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองย่อมอาจจะมีผลกระทบต่อหน่วยหรือองค์กรมีลักษณะใกล้เคียงเข้าไปรวมด้วย อาทิ ทหาร เข้าไปมีบทบาททางการเมืองย่อมอาจจะทำให้ตำรวจและหน่วยงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าไปสร้างอิทธิพลทางการเมืองด้วย

ดูรายละเอียดใน David Easton, The Political System (New York : Alfred A. Knopf, 1953); Gabriel A. Almond and James S. Coleman (eds.), The Politics of Developing Areas (Princeton University Press, 1960).

๒. ปัญหาที่ทำการวิจัย

สำหรับประเทศไทย ตำรวจ (Police) เป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่รัฐและสังคมได้จัดตั้งขึ้น เพื่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และความปลอดภัยสงบสุขของประชาชนทั้งทางด้านการบริหาร และการรักษากฎหมาย ^{๑๔} โดยอาจแยกอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบได้ดังนี้ ^{๑๕}

๑. การป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention)
๒. การปราบปรามอาชญากรรม (Crime Suppression)
๓. การคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชน (Public Safety)
๔. การรักษาความปลอดภัยของชาติ (National Security)
๕. การรักษาความมั่นคงทั่วไป (General Security)

เมื่อพิจารณาจากขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตำรวจดังกล่าวข้างต้น จะพบว่าตำรวจเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างกว้างขวาง อำนาจที่ได้รับนี้จะเป็นผลโดยตรงต่อประชาชน และประชาชนย่อมได้รับผลจากการกระทำของตำรวจอย่างทันที ในเรื่องความยุติธรรมและเสรีภาพของบุคคล ควบคู่กันตามหลักการแล้วตำรวจจึงต้องเป็นสถาบันที่ต้องทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายใดที่เข้ามาครอบงำทั้งสิ้น ^{๑๖}

ในทางปฏิบัติ สภาพปัญหาของตำรวจไทยนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันปรากฏว่า ตำรวจไทยได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชน, นักวิชาการ, สื่อมวลชน, นักการเมือง ฯลฯ อย่างกว้างขวางโดยภาพพจน์ส่วนใหญ่ที่ต่อตำรวจไม่สู้จะดีนัก อาทิเช่น ตำรวจพยายามทำตัวเป็นนายประชาชน, ขาดความ

^{๑๔} คำแถลงนโยบายดำเนินการกรณตำรวจ ของ พล.ต.ท.ศรีสุข นรินทร์เทพ อธิบดีกรมตำรวจ ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๔ อ้างใน รวมประชาชาติ วันเสาร์ที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๑๔, หน้า ๓.

^{๑๕} พล.ต.อ.ประเสริฐ รุจิรวงศ์, กรมตำรวจไทย (พระนคร : โรงพิมพ์กรมตำรวจ, ๒๕๐๔), หน้า ๙ - ๑๐.

^{๑๖} พ.ต.ท.สกล สติดยุทธการ, "ตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ," วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๗, (กรกฎาคม ๒๕๐๔), หน้า ๔๖.

ยุติธรรม, รับสินบน, ฉ้อราษฎร์บังหลวง, หุจรีตค่อนหน้าที่ที่ตำรวจพึงกระทำ, ตำรวจสนับสนุนโจรผู้ร้าย, ตำรวจใช้ระบบเลนพวกพ้อง, ตำรวจแตกแยกความสามัคคี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งตำรวจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างเห็นยวแน่น^{๑๗}

ในกรณีที่ตำรวจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเมืองของประเทศไทยนั้น พฤติกรรมของตำรวจอาจจำแนกได้คือ ประการแรก คืออยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมือง โดยตำรวจจะเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนในการแสวงหาและพิทักษ์รักษาอำนาจ (Power) ทางการเมืองให้กับคนบางคนหรือบางกลุ่ม อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงตัวอธิบดีกรมตำรวจทันทีภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕^{๑๘} การนำตัว หลวงอภัย อุดมเดชจรัส จากทหารมาควบคุมกิจการตำรวจเป็นคนแรก^{๑๙} การที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นอธิบดีกรมตำรวจเสียเอง เป็นต้น^{๒๐} ประการที่สองคือ ตำรวจเข้า

^{๑๗} คำปราศรัยของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (นายก ฯ) ในการเปิดอบรมและสัมมนา นายตำรวจระดับผู้กำกับการตำรวจทั่วประเทศ รุ่นที่ ๑ สว่างกนิวาส สมุทรปราการ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๙; ปรีชา พงษ์ประสิทธิ์, "ภาพพจน์ตำรวจเปลี่ยนไปหรือไม่," ประชาธิปไตย, ฉบับที่ ๑๔๔ ปีที่ ๔๓ วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๐๔, หน้า ๕.; สมเกียรติ ตะกรุดแก้ว, "ปฏิบัติการฉ้อฉลของตำรวจยังมีอยู่," รวมประชาชาติ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔๘๐ วันเสาร์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๔, หน้า ๙.; สมชาติ รอมกิจ, "อะไรกันหนักหนาคุณตำรวจ," รวมประชาชาติ, วันเสาร์ที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๐๔, หน้า ๙.; นายนวล, "ความสำนึกของประชาชนและตำรวจชั้นปกครอง," รวมประชาชาติ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔๘๕ วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๐๔, หน้า ๙.; หมาดา, "สวัสดิ์ อ.ตร.," รวมประชาชาติ, วันพฤหัสบดีที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๐๔, หน้า ๙.

^{๑๘} คุรายละเอียกในบทที่ ๓

^{๑๙} คุรายละเอียกในบทที่ ๓

^{๒๐} คุรายละเอียกในบทที่ ๓ ; พ.ต.ท.อนันต์ เสนาพันธ์, อ.ตร. อันตราย (กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์โพธิ์สามต้น, ๒๕๐๗).

ไปมีบทบาทและอิทธิพลทางการเมืองเสียเอง อาทิเช่น กรณี พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ
 มีตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและ เลขาธิการพรรคเสรีมนังคศิลาในขณะเดียวกัน ^{๒๑}
 การเรียกร้องคัดค้านไม่ให้สถานศึกษาออกพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 เป็นต้น ^{๒๒} จากพฤติกรรมของตำรวจทั้งสองประการนี้ แมว่าภายหลังที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงใน
 วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ จนเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นแล้วก็ตาม ตำรวจก็ยังคงมีความสัมพันธ์อยู่กับการ-
 เมืองตลอดมา ^{๒๓} อาทิเช่น กรณีการแต่งตั้งอธิบดีกรมตำรวจต่อจาก พล.ต.อ. พจน์ เกษะนันท์ ปรากฏ
 ว่ามีข่าววิพากษ์วิจารณ์กันมากมายน่าจะมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง, ^{๒๔} กรณี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
 เข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการมหาดไทย มีผู้เขียนไว้ว่า "ท่ามะเนียม (ธรรมเนียม) ร.ม.ต.มหาดไทย
 พอกันแต่ เกาอกยกราษฎร กราวนี้ พล.ต.ต.ชัย สุวรรณศรี อดีตผู้บังคับการสันติบาล ยุคถนอม

^{๒๑} คุรุยาละ เลียดในบทที่ ๓ ; ส่วน ลานเหลือ ๓๗ ปีแห่งการปฏิวัติ (พระนคร : โรงพิมพ์-
 คุรุสภา, ๒๕๑๔), หน้า ๒๓.

^{๒๒} ศิวะ รชิต, "ลมตะวันออก," เคล็ดใหม่, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓๗๕ ประจำวันอังคารที่ ๑๕
 สิงหาคม ๒๕๑๔, หน้า ๕.

^{๒๓} อนันต์ เสนาชนันท์ เรื่องเดิม, หน้า ๓.

^{๒๔} อาทิเช่น นายชวน หลีกภัย ใ้กล่าวว่า "รัฐตำรวจยังมีอิทธิพลต่อการเมืองทั้งในทางลับ
 ทางแจ้ง ซ้ำมีความสำคัญต่อการเลือกตั้งทุกครั้ง ในเดือนกรกฎาคม คาดกันว่าค้ายราชครูอาจส่งชุมพล
 ชิงคำกับศรีศุขอีกครั้งหนึ่ง" อ้างใน ผู้สื่อข่าวพิเศษ, "บ้านเมืองของเรา," รวมประชาชาติ, ปีที่ ๒
 ฉบับที่ ๕๓๓ วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๑๔, หน้า ๖.; "หนักน้ไม่พ่นระหว่างอธิบดีตำรวจกับ
 การเมืองเวลานี้กลายเป็นเรื่องซ้ชะตาของรัฐบาล แบ่งพวกออกเป็น ๓ ฝ่าย ระหว่าง พล.ต.ท.
 ศรีศุข มหินทรเทพ คาย พล.ต.อ.พจน์ เกษะนันท์, พล.ต.ต.ชุมพล โลหะชาละแห่งราชครู และ
 ผู้ที่จะมาจากเครื่องแบบสีเขียวของทัพทุกคน" อ้างใน รามสูร, "บุคคลในข่าว," ไทยรัฐ, วันศุกร์
 ที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๑๔, หน้า ๔.

ประกาศไปนึ่ง เกาติชช่วยผู้บัญชาการการศึกษา กรมตำรวจ"^{๒๕} นอกจากนี้ยังมี พล.ต.ต.สม จารักษ์ หัวหน้ากองคดี กรมตำรวจ ได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ว่าขณะนั้นการ เมืองกำลัง เข้ามามีอิทธิพลในกรม- ตำรวจมาก และสร้างความน้อยใจและหมกกำลังใจให้กับตำรวจหลายคน ^{๒๖} และ พล.ต.ท.จรัส มังคลารัตน์ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ได้ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวหลายครั้งว่า "ขณะนั้นการ เมืองกำลังแทรกแซง กรมตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงโทษ การแต่งตั้งและการโยกย้าย ^{๒๗} นอกจากนี้กรณีการแต่งตั้ง อธิบดีกรมตำรวจสืบต่อจาก พล.ต.อ.พจน์ เกษะนันท์ ปรากฏว่าได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าการ เมือง เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ^{๒๘} กรณี พล.ต.ท.กริช ปัจฉิมสวัสดิ์ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ได้รับการวิพากษ์- วิจารณ์จากสื่อมวลชนว่ามีส่วนพัวพันกับพรรคพลังประชาชนและกรณีการลอบสังหาร พล.ต.อ.นรินทร์ วิทยาวุฒิกุล ^{๒๙} เป็นต้น

การที่ตำรวจมีความสัมพันธ์กับการ เมืองดังที่กล่าวมาข้างต้น ปรากฏว่าได้สร้างปัญหาไว้ มากมาย ทั้งในการบริหารงานของกรมตำรวจเอง อันมีผลกระทบไปถึงประชาชนซึ่งเป็นผู้ได้รับผลจาก

^{๒๕} เรือใบ, "เรือใบ มยุ, " เคลิโทม์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๕๓๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๑๘, หน้า ๘.

^{๒๖} รวมประชาชาติ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๕๒๔ วันอาทิตย์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘, หน้า ๑.

^{๒๗} "การตำรวจไม่รู้ว่าใครแทรกใครกันแน่," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, วันอาทิตย์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘, หน้า ๓.; พล.ต.ท.จรัส มังคลารัตน์, และ พล.ต.ท.กริช ปัจฉิมสวัสดิ์ ทั้งสอง เป็นบุคคลที่อยู่ในข่ายซึ่งกรมตำรวจจะพิจารณาเลือก เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้ง ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมตำรวจ และต่อมาภายหลังกรมตำรวจได้เสนอแต่งตั้ง พล.ต.ท.จรัส มังคลารัตน์ เพื่อดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมตำรวจ แต่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้นไม่อนุมัติ

^{๒๘} คุรายละเอียดยในบทที่ ๓

^{๒๙} คุรายละเอียดยในบทที่ ๓

การกระทำของตำรวจโดยตรงในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพตลอดจนความยุติธรรม นอกจากนี้ยังส่งผลไปถึงความล้มเหลวในการพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีรัฐบาลที่ไ้รับเลือกมาจากประชาชนอีกด้วย

๓. วัตถุประสงค์

จากสภาพปัญหาที่โ้กลาว่ามาข้างต้น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ไว้เคราะห์ถึงบทบาทของตำรวจที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองไทย โดยจะเน้นการศึกษาระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน สาเหตุและผลของความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับการเมืองและนักการเมืองไทยว่าเป็นไปในลักษณะใดตลอดจนผลกระทบที่มีต่อประชาชนในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา รวมทั้งการศึกษาถึงบทบาทของกรมตำรวจที่ควรจะมีในระบอบประชาธิปไตย

๔. ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะไ้รับจากการวิจัยนี้ คาดว่าจะไ้ทราบถึงส่วนหนึ่งของขอบกร่องของการเมืองไทย นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน ที่ไม่สามารถประสบความสำเร็จในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาโดยมีรัฐบาล พลเรือ เป็นฝ่ายบริหาร^{๓๐} ขอบกร่องของกรมตำรวจซึ่งอาจจะนำผลการวิจัยไปเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาและปรับปรุงการเมืองไทยและกรมตำรวจไทยในโอกาสต่อไป

๕. สมมติฐาน

ในการศึกษานี้ ผู้เขียนได้ใช้วิธีตั้งสมมติฐาน (Hypothesis) เพื่อใช้วิเคราะห์และเป็นแนวทางศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจกับการเมืองไทย ดังต่อไปนี้

ข้อสมมติฐานที่ ๑ ตำรวจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมือง กล่าวคือ ตำรวจเป็นเครื่องมือของนักการเมืองในการพิทักษ์รักษาและแสวงหาอำนาจทางการเมือง และนักการเมืองได้ใช้อิทธิพลและ

^{๓๐} อ่านประกอบใน สุจิต บุญบงการ, "ผู้นำพลเรือนกับประชาธิปไตยในไทย," รัฐศาสตร์ : รั้บอง ๒๕ (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์กรรพิกวารต, ๒๕๑๖), หน้า ๔๔.

อำนาจทางการเมืองในการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย ปู่นำเน็จลงโทษทัณฑ์นายตำรวจ ฯลฯ

ข้อสมมติฐานที่ ๒ ตำรวจเข้าไปมีบทบาททางการเมืองเสียเอง กล่าวคือ ตำรวจในขณะที่เป็นข้าราชการประจำได้เข้าไปมีส่วนในทางการเมืองเสียเอง อาทิเช่น ได้รับความแต่งตั้งข้าราชการการเมือง การดำรงตำแหน่งสำคัญในพรรคการเมือง การเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งในทางนิติบัญญัติ การรวมกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง

๖. วิธีการดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

วิธีการดำเนินการค้นคว้าและวิจัย ส่วนใหญ่จะเป็นการค้นคว้าข้อมูลจากห้องสมุด (Library Research) เช่น ฎหมาย ตำราทางวิชาการ หนังสือ บทความ และหนังสือพิมพ์ซึ่งได้ตรวจสอบกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นแล้ว

๗. การเสนอผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัย แบ่งออกได้ดังต่อไปนี้คือ

บทที่ ๑ ตำรวจกับการเมือง : แนวความคิดและทฤษฎี

กล่าวถึงคำจำกัดความของตำรวจและการเมือง ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับการเมืองในลักษณะต่าง ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับการเมืองในต่างประเทศ

บทที่ ๒ วิวัฒนาการกรมตำรวจ

กล่าวถึงประวัติและการวิวัฒนาการกิจการตำรวจไทยนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

บทที่ ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับการเมือง

กล่าวถึงบทบาทตำรวจที่มีความสัมพันธ์กับการเมืองไทยนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

บทที่ ๔ ตำรวจกับอิทธิพลทางการเมือง

วิเคราะห์บทบาทตำรวจกับอิทธิพลทางการเมือง โดยตำรวจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองในลักษณะ ตำรวจตกเป็นเครื่องมือของนักการเมืองในการแสวงหาและพิทักษ์รักษาอำนาจนักการเมืองใช้อิทธิพลเข้าแทรกแซงในการบริหารงานบุคคลภายในกรมตำรวจ และนักการเมืองต้องการที่จะควบคุมกิจการตำรวจด้วยตนเอง หรือแต่งตั้งบุคคลที่ไว้วางใจควบคุมกิจการตำรวจ

วิเคราะห์สาเหตุความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับอิทธิพลทางการเมือง กล่าวคือ

ตำรวจ เป็นหน่วยงานที่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่และมีกำลังคน อาวุธในการรักษาความสงบเรียบร้อย ภายในหัวราชอาณาจักร โครงสร้างและการบริหารงานของกรมตำรวจ เอื้ออำนวยต่อการครอบงำ ทางการเมือง ทหารมีบทบาทสำคัญในทางการเมืองและการปกครองอย่างต่อเนื่อง และลักษณะค่านิยมในระบบราชการไทย เอื้ออำนวยต่อการถูกอิทธิพลทางการเมืองครอบงำ

บทที่ ๕ การสร้างอิทธิพลทางการเมือง

วิเคราะห์บทบาทตำรวจกับการสร้างอิทธิพลทางการเมืองในลักษณะต่าง ๆ กัน กล่าวคือ การที่นายตำรวจบางคนมีอำนาจสูงสุดในทางการเมืองอย่างแท้จริง หรือมีอำนาจแท้จริงอยู่เบื้องหลัง การที่นายตำรวจบางคนดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง และการที่นายตำรวจบางคนเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการทางการเมือง

วิเคราะห์สาเหตุการสร้างอิทธิพลทางการเมือง กล่าวคือ ข้าราชการทหารและพลเรือน เป็นกลุ่มอิทธิพลกลุ่มเดียวที่มีอำนาจและบทบาททางการเมืองไทยตลอดมา รัฐบาลต้องการตำรวจเป็นฝ่ายสนับสนุนในการบริหารราชการแผ่นดินและรักษาความมั่นคง นักการเมืองแต่งตั้งบุคคลที่ตนเองไว้วางใจดำรงตำแหน่งสำคัญในกรมตำรวจ ตำรวจมีอำนาจหน้าที่กำลังพลและกำลังอาวุธในการปฏิบัติภารกิจทั่วประเทศ

บทที่ ๖ บทสรุป

สรุปลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับการเมืองไทย วิเคราะห์ผลสะท้อนและแนวโน้มตำรวจกับการเมืองไทย ตลอดจนข้อเสนอแนะบางประการ กล่าวคือ การกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของกรมตำรวจให้มากขึ้น การกำหนดหลักเกณฑ์ การแยกข้าราชการประจำ ออกจากข้าราชการการเมือง การแต่งตั้งคณะกรรมการกรมตำรวจ การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานแน่นอนในการแต่งตั้งถอดถอนและบริหารงานของนายตำรวจระดับบริหารให้เป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมือง หรือเป็นไปในลักษณะตำแหน่งทางการเมือง การขัดเกลาทางสังคมของนายตำรวจ จะต้องคำนึงถึงลักษณะของภาระหน้าที่ ความสำนึกต่ออำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารที่จะต้องรับผิดชอบต่อประชาชน การย้ายสังกัดเป็นกระทรวงยุติธรรม และการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ของตำรวจเอง